

Wat betekent het voor mij als ik zeg: “ik ben Christelijk gelovig”?

Ik ben Johan Claes, 53 jaar, gelukkig getrouwd met Ruth en trotse vader van 3 volwassen kinderen. Momenteel ben ik directeur innovatieprojecten bij De Kringwinkel Zuiderkempen.

Ruim 3 jaar geleden overleed mijn moeder. Tijdens de uitvaartdienst gebruikten we een lied dat haar heel dierbaar was: ‘k Heb gehoord van een stad boven wolken.

Ik geef hier de eerste strofe:

*'k Heb gehoord van een stad boven wolken, boven aardse benevelde landen,
'k heb gehoord van de zonlichte stranden, en ook eens is daar boven mijn thuis.
Alleluia mijn ziel moet dat zingen. Alleluia ik reis naar die stad toe,
ook al is hier mijn weg soms vermoeiend, maar het gaat naar omhoog en naar huis.*

Het is een lied dat getuigt van het mooie en eenvoudige geloof van mijn moeder. Het is ook een goed vertrekpunt voor mijn preekstoel, want het illustreert het nest waarin mijn broer en ik zijn opgegroeid. Een overtuigd, maar ook vanzelfsprekend geloof, en zowel eenvoudig als inspirerend en dragend. Het geloof is voor mijn ouders zeker een leidraad geweest en dat hebben ze zo ook voorgeleefd. Een ander voorbeeld om dat te illustreren. Door gezondheidsproblemen van mijn moeder was het moeilijk om op vakantie te gaan. De enige twee gezinsvakanties waren een bedevaart met de trein naar Lourdes, toen ik 10 en 14 jaar was.

Voor mijn ouders was dat geloof ook de inspiratie voor hun betrokkenheid op mensen. Mijn moeder was een warme, hartelijke vrouw die de mensen graag zag. Ook al was haar gezondheid vaak beperkend, op een eenvoudige manier was ze mensen nabij. Mensen graag zien, zo zou ik het beschrijven. Mijn vader zou ik dan weer omschrijven als trouw; trouw aan een engagement, zowel naar zijn gezin toe, maar even goed naar de verenigingen waarin hij actief was. Aanwezig op de achtergrond, maar wel aanwezig. Die concrete beleving van het geloof door mijn ouders als “mensen graag zien” en “trouw”, heeft een heel stevige basis gelegd voor mijn verdere leven.

Ik heb de eenvoud van mijn ouders bewaard. Tegelijk heb ik ook nood aan verdieping, en die heb ik doorheen de jaren op verschillende manieren gevonden. Ik neem jullie graag mee op die weg die ik heb afgelegd, vertrekkend van mijn gelovig nest.

Op mijn 16^e ben ik monitor en later hoofdmonitor geworden op het speelplein. Doorheen de gesprekken met de toenmalige volwassen begeleider werd mijn geloof kritisch in vraag gesteld, maar steeds met veel respect. Dat was een belangrijke stap in mijn gelovige groei. En een paar jaar later bij de start van mijn universitaire studie ging ik op kot op de peda van de Salesianen. Daar sloot ik aan bij Emmaüs, een bezinningsgroep begeleid door een salesiaan-priester. Deze groep komt tot op vandaag, dus 35 jaar later, nog altijd samen. Het doet wat met een mens.

Dus vertrekkende van een eenvoudig, maar doorleefd en gedragen geloof, waarop ik werd uitgedaagd om kritisch te reflecteren, is daarna mijn geloof langzaamaan zoals een diamant gepolijst door al die bijeenkomsten van de bezinningsgroep. Zoals de facetten van een diamant worden geslepen, zo heb ik geleerd de verschillende facetten van mijn geloof ook te polijsten: bijvoorbeeld, door zelf na te denken over mijn geloof, over de betekenis van bijbelteksten, door mijn eigen geloof ook leren verwoorden, door mijn twijfels en vragen uit te spreken, enzovoort. En omgekeerd, door te luisteren naar de weg die de andere leden van de bezinningsgroep hebben afgelegd, kon en kan ik mijn geloofswereld aftoetsen aan hun wereld en zo mijn eigen geloof verdiepen.

Al die mensen hebben in zekere zin toevallig mijn pad gekruist. En als ik naar mijn soms kleine geloof kijk, dan zijn zij voor mij heel belangrijk geweest. Het is moeilijk in te schatten, maar misschien zou mijn geloof toch wel weg gedeemsterd zijn. En, heel zeker, mijn geloof zou niet zijn wat het nu is, als ik die mensen niet op mijn pad had ontmoet en zo gezorgd hebben voor verdieping. Ik voel mij dan ook een geluksvogel. Tegelijk ben ik er ook van overtuigd dat ik het toeval vaak een handje heb geholpen: ik heb ervoor gekozen om monitor te worden op het speelplein, ik heb mijn vinger opgestoken toen er een uitnodiging kwam voor de Emmaüs bezinningsgroep, ...

Ik ben dus een geluksvogel, die af en toe het toeval een handje heeft geholpen. Dat zal nog een paar keer terugkomen: geluk, toeval, ... ik zou het sterker willen benoemen en spreken van genade: ergens is er iemand (met hoofdletter) die mij draagt, en die mij steeds opnieuw, zowel bij storm als tijdens een zacht briesje veilig met mijn beide voeten op de grond doet landen.

Terug naar mijn studententijd en de keuzes die ik heb gemaakt. Toen ik in het laatste middelbaar zat, deed het toenmalige PMS (tegenwoordig het CLB) een aantal testen om te kijken welke studiekeuze geschikt was. Voor mij kwamen daar twee elementen uit: enerzijds iets met wetenschappen (geen verrassing, want ik volgde Latijn-wiskunde in het middelbaar) en anderzijds iets met mensen (ook geen verrassing, want ik was monitor op het speelplein). Met die combinatie stelden ze geneeskunde voor, wat misschien voor een stuk wel klopt, maar dat sprak mij helemaal niet aan. Ik koos een ingenieursstudie, dus voor mijn interesse in wetenschappen. Het is moeilijk om terug te kijken in mijn hoofd als 18-jarige, dus ik kan niet meer reconstrueren van waaruit die keuze kwam, maar ik weet wel zeker dat die relatie met mensen onderhuids aanwezig bleef. Zo was ik actief bezig op de studentenpeda met de organisatie van feestjes voor mijn medestudenten, ik was er barman, ik deed de redactie van het pedablaadje en speelde zwarte piet. En daarnaast was ik ook actief in de Universitaire Parochie en het solidariteitskoor Pati Pati waar ik trouwens mijn vrouw heb leren kennen. Ik herinner me nog levendig hoe we met het koor in 1993 een viering verzorgden voor bisschop Monsengwo van het toenmalige Zaïre. Die ontving toen een eredoctoraat van KU Leuven. Het was een eucharistie volgens de Zaïrese ritus, en we zongen samen met een koor van Zaïrezen die in België woonden. Het opende mijn blik op de wereld en het was een mooie ervaring van verbondenheid. En ook een inspiratie om echt te ervaren hoe zij hun geloof beleven. En ik ben blij en dankbaar dat ik dat bijna 30 jaar later opnieuw mocht ervaren. Ik was in 2019 promotor van een Oegandese doctoraatsstudent en ging op werkbezoek naar zijn thuisuniversiteit in Kampala de

hoofdstad van Oeganda. Ik had toen de kans om samen met hem op zondag de eucharistie te vieren in zijn parochie. Dat creëerde een speciale band. Toen hij een jaar later zijn doctoraat met succes verdedigde, was onze omhelzing dan ook heel persoonlijk en meer dan de gewone gelukwensen bij het behalen van dat diploma.

Maar ik loop vooruit op de tijdslijn, dus we moeten terug in de tijd. Toen ik in 1994 afstudeerde als ingenieur had ik maar 1 droom, namelijk lesgeven aan een opleiding industrieel ingenieur. Lesgeven in een hogeschool liet me immers toe om de twee elementen die het CLB had gedetecteerd, namelijk wetenschap en iets met mensen, te combineren. En aangezien voor een lesopdracht bij ingenieurs ook een doctoraat nodig is, heb ik daar gedurende bijna 5 jaar aan gewerkt aan de universiteit. Gelukkig mocht ik in die periode ook al oefensessies begeleiden als assistent, zodat mijn droom toch al wat tastbaarder werd.

En begin 1999, bij het afronden van mijn doctoraat, kon ik beginnen in de Katholieke Hogeschool Kempen, als voltijds docent in de opleiding industrieel ingenieur, exact in mijn eigen specialisatie namelijk voedingsindustrie. Toeval of genade?

Doorheen de jaren is er veel gebeurd in de opleiding: door de hervormingen in het hoger onderwijs, werd onze opleiding een universitaire opleiding, van hogeschooldocent werd ik professor, en daardoor was er ook veel meer aandacht voor wetenschappelijk onderzoek. Maar een constante in die hele periode, was mijn aandacht voor studenten. Of eigenlijk was het geen constante, maar is het steeds sterker geworden: meer aandacht voor de studenten, in het bijzonder de studenten die het om allerhande redenen moeilijk hebben. Kijken wat zij nodig hadden op dat moment: voor de ene was dat een motiverend woordje om hen aan te moedigen om door te zetten, bij een andere was dat vooral een luisterend oor voor hun persoonlijke zorgen, en nog een andere raadde ik aan om de studie stop te zetten als ik dacht dat het voor hen te moeilijk en niet haalbaar was.

En dan, 23 jaar later begin 2022, gaf ik mijn ontslag als professor en toevallig (of misschien toch weer genade?) was er net op dat moment een vacature voor een directiefunctie bij de Kringwinkel Zuiderkempen. Mensen zeggen mij dan “amai, helemaal iets anders”, dat klopt natuurlijk, want de academische wereld is heel verschillend van de sociale economie. Maar toch voelt het voor mij zo niet aan. Dat heeft te maken met mijn geloof en hoe ik in het leven sta.

Om dat uit te leggen, kan ik best kijken naar vandaag. Waar heeft die weg mij uiteindelijk gebracht? Hoe zou ik mijn gelovig zijn beschrijven? En, misschien nog belangrijker, hoe probeer ik dat geloof concreet te maken in mijn dagelijkse leven?

De kern van mijn geloof kan ik samenvatten met drie woorden: God is Liefde. Dat klinkt misschien theoretisch, maar het heeft voor mij wel heel fundamentele consequenties. God is Liefde. God ziet de mensen graag. God ziet mij graag. Hij heeft het goed voor met ons. Hij zal mij en ons nooit in de steek laten, maar zal voor ons zorgen. Zo staat het ook in het Matteüsevangelie (6, 25a.26.28-29)

Daarom zeg Ik u: Weest niet bezorgd voor uw leven. Let eens op de vogels in de lucht: ze zaaien niet en maaien niet en verzamelen niet in schuren, maar uw hemelse Vader voedt ze. Kijk naar de leliën in het veld: hoe ze groeien. Ze arbeiden noch spinnen. Toch zeg Ik u: Zelfs Salomo in al zijn pracht was niet gekleed als een van hen.

Dit besef, of dit geloof, heeft een fundamentele impact op mijn leven. God is liefde leidt bij mij tot een basisvertrouwen. Het is een stevig fundament voor de manier waarop ik in het leven sta. Want als God mij graag ziet, dan kan ik zelf met optimisme en vertrouwen naar het leven kijken en naar de mensen rondom mij. Daardoor sta ik positief, enthousiast en goedgezend in het leven. En het gaat ook verder. Als God de mensen graag ziet, dan wil ik de mensen ook graag zien. Hij roept mij en ons daar ook toe op, zoals we lezen in het Johannesevangelie (15, 13), het is mijn voorkeursvers uit het evangelie:

Geen groter liefde kan iemand hebben dan deze, dat hij zijn leven geeft voor zijn vrienden.

Deze oproep probeer ik in mijn dagelijks leven concreet te maken. Ik kijk graag met een naïeve blik naar mensen. Ik noem het bewust "naïef", want het is een open houding, een onbevangen kijk naar mensen, soms wat goedgelovig tegen beter weten in. Hierin zit een sterk godsvertrouwen, het God is Liefde. Ik geloof oprecht in de goedheid van mensen, dat mensen voor mekaar het goede willen. Van daaruit ben ik ook heel open om hen een tweede, derde, vierde kans te geven. Zo laten studenten soms serieuze steken vallen, en dan heb ik het niet over het falen voor een examen, maar wel over afschrijven of plagiaat. Ook al volgt er dan een sanctie, telkens wil ik hen een nieuwe kans geven, soms tegen beter weten in. Of, als ik kritiek of roddels hoor over collega's, dan flitsen er spontaan een aantal redenen door mijn hoofd waarom die collega dat heeft gedaan of gezegd. En dus waarom die kritiek of roddel misschien wel onterecht is. Ik zal in een gesprek zo'n kritiek dan ook vaak nuanceren, soms tegen beter weten in. En ook in mijn huidige job, werk ik samen met maatwerkers die met vallen en opstaan hun weg zoeken, en telkens opnieuw kansen verdienen.

"God is Liefde", en de oproep om mijn leven te geven voor mijn vrienden, heeft ook invloed op de manier waarop ik mijn job of andere engagementen invul. Ik kan drie wegen of drie manieren onderscheiden waarop ik dat concreet probeer te maken: doorgeven, voorgaan en betrokken leven op mensen. Ik beschouw het als mijn "taak" (sommigen zouden het misschien een roeping noemen?) om dat met vallen en opstaan, waar te maken in mijn dagelijkse leven.

Doorgeven: Doorgeven zie ik als een soort rentmeesterschap. Ik ben slechts een klein elementje in een veel grotere wereld. Ik ben vandaag en op deze plaats op deze wereld. Wat ik heb gekregen van mijn ouders geef ik door aan mijn kinderen (b.v. de warmte van het gezin, mijn geloof, ...). Als professor gaf ik mijn eigen kennis door aan mijn studenten. En vandaag als directeur zijn een aantal projecten aan mij toevertrouwd. Ik zie het als mijn

taak om deze activiteiten goed te beheren en verder uit te bouwen, met vooral een sterke aandacht voor de mensen die erin werken.

Voorgaan: dit is het nemen van verantwoordelijkheid, initiatief nemen, niet afwachten, maar vastpakken. Zo ga ik, letterlijk, voor in gebedsdiensten. Door les te geven neem ik het voortouw in kennisoverdracht, en ik stond vooraan in de klas. Als directeur neem ik de leiding van mijn projecten.

Betrokken op mensen: in alles of toch heel veel wat ik doe, zit een sterke betrokkenheid op mensen: betrokken op de kinderen van het speelplein toen ik er als monitor actief was. In mijn gezin betrokken op mijn vrouw en kinderen. Als prof was ik betrokken op mijn studenten en onderzoekers. En nu als directeur ben ik betrokken op al mijn medewerkers, van maatwerkers tot omkadering en stafleden.

De overstap van universiteitsprofessor naar directeur sociale economie, van de academische wereld naar een bedrijf is dan wel een grote stap, maar in de beide kan ik mijn droom realiseren om door te geven, voor te gaan en mensbetrokken te leven. En dus voelt die stap helemaal niet zo groot aan.

Die betrokkenheid op mensen wil ik nog wat meer concreet maken door te kijken naar de mensen op mijn werk waarvoor ik het doe. Ik heb 23 jaar het voorrecht gehad om jonge mensen te mogen opleiden tot ingenieur. Weinigen krijgen die kans, maar ik heb dat mogen doen. Dat heeft mij heel sterk vervuld, maar ik ben me er tegelijk ook goed van bewust dat dat een selecte doelgroep is: jonge universiteitsstudenten mijn eigen passie voor voeding meegeven. Het is dus een beetje een bubbel waarin ik heb gewerkt. Maar ook in die bubbel kon ik samen met de studenten zoeken naar wat zij nodig hadden, zoals ik daarnet al heb uitgelegd.

Vandaag, in mijn nieuwe job, kan ik betekenis hebben voor een heel andere doelgroep. Ik citeer graag de missie van ons bedrijf:
Ons bedrijf creëert jobs op mensenmaat en investeert in groeikansen. Duurzame jobs die de Kempen beter maken.

Als maatwerkbedrijf is onze hoofddoelstelling dus het creëren van arbeidsplaatsen op maat van mensen met minder kansen op de arbeidsmarkt. En daar bovenop willen we onze activiteiten ook zoveel mogelijk ten goede laten komen van mensen die soms aan de rand van de maatschappij staan of het financieel minder breed hebben, b.v. door de lage prijzen in onze kringwinkels, door het herverdelen van voedseloverschotten naar mensen in armoede, door het uitvoeren van klussen en verhuizingen op vraag van het OCMW bij sociale kansengroepen, enzovoort. De aard van ons bedrijf en de activiteiten die we doen, zijn dus sterk gericht op de mensen. En aansluitend werk ik ook actief aan die zorg voor mijn collega's: een hartelijke relatie met een eenvoudig babbeltje, kansen geven om te groeien, hen bewust bedanken en bevestigen, ...

Voor alle duidelijkheid: Ik was zeker niet de ideale professor met een geweldige track record in onderzoek, en ook nu ben ik zeker niet de ideale directeur die het bedrijf leidt naar de grootste winst. Wel wil ik in mijn job als mens het verschil maken, zodat het een aangename plek is om te werken en waar mensen door het werk zichzelf kunnen ontplooien.

Ook in mijn vrije tijd vind ik die droom terug van doorgeven-voorgaan-mensbetrokken leven. Wat mij sterk gevormd heeft, is het engagement dat ik samen met mijn vrouw Ruth opneem in Encounter Vlaanderen (www.encountervlaanderen.be). In die organisatie werken we rond communicatie in relaties. Wij begeleiden relatieweekends en komen ook regelmatig samen met koppels om te spreken en te delen over ons leven in relatie. Doorgeven is dan het verder uitbouwen van de organisatie en nieuwe werkvormen zoeken die aangepast zijn aan deze tijd. Voorgaan is het nemen van verantwoordelijkheid, weekends begeleiden en daar getuigen over onze relatie. En de betrokkenheid op mensen is uiteraard evident: we mogen samen met mensen op pad gaan, en ons verhaal naast het hunne leggen.

Dat heeft onze relatie heel sterk verrijkt. En ik ben er ook zelf als mens sterk door veranderd, niet in het minst in de manier waarop ik luister naar mensen en hen nabij ben. Als ik daarnet vertelde over mijn groei in mijn geloof, dan is Encounter Vlaanderen niet zozeer belangrijk geweest in die geloofsgroei, maar het heeft mij wel geleerd hoe ik die betrokkenheid op mensen, mensen-graag-zien, ook concreet kan maken. En daar ben ik mijn vrouw en alle koppels die ons pad hebben gekruist, heel dankbaar voor.

Toen ik tijdens de voorbereiding dit alles aan het uitwerken was, leek ik wel de perfecte man in een voor mij ideale wereld. Toch zitten er ook een aantal addertjes onder het gras.

De kern van mijn geloof, God is liefde, ervaar ik als onwankelbaar. Mijn eigen twijfel, mijn eigen kleinheid ervaar ik vooral als ik kijk naar de manier waarop ik dat geloof verdiep, of beter gezegd, hoe weinig ik doe om dat geloof te verdiepen. Bidden, mijn geloof voeden door te lezen, ... ik kom er niet toe en maak er te weinig tijd en ruimte voor. Ik merk dat ik andere mensen of een kader nodig heb, b.v. de regelmatige samenkomsten van de Emmaüsbezienningsgroep, ook voorgaan in een gebedsdienst verplicht mij om na te denken over de boodschap die in de lezingen zit, een eucharistieviering die ik bijwoon doen me stilvallen, ... Als ik daarnaar kijk, voel ik mij een kleine gelovige, en stel ik me de vraag hoe belangrijk ik het dan wel vind, als ik er zo weinig tijd aan besteed.

Een tweede addertje onder het spreekwoordelijke gras:

Jezus zei: "Geen groter liefde kan iemand hebben dan deze, dat hij zijn leven geeft voor zijn vrienden." Ik heb, met scha en schande gemerkt dat daarin ook een gevaar zit: door je leven te geven voor je vrienden, riskeer je om jezelf weg te cijferen en uiteindelijk te verliezen.

Zo botste ik in mijn job als professor op een grens van wat voor mij haalbaar was. Op mijn werk was ik, en dat mag ik zeggen zonder pretentieus te zijn, voor heel wat collega's een baken van zekerheid: ik was er opleidingsverantwoordelijke, één van de professoren met

de langste staat van dienst, en heel vaak nam ik het op voor mijn collega's en was ik degene die problemen ging aankaarten op hogere niveaus. Ik zag het bijna als mijn missie om in naam van mijn collega's het gevecht te gaan voeren voor meer middelen. Dat gevecht telkens opnieuw voeren, vroeg zeer veel energie. En op een bepaald moment kon ik dat niet meer voeren. Het was op. Mij bewust worden van die grens was een belangrijke eerste stap, maar onvoldoende. Ik moest ook, uit zelfzorg, een fundamentele keuze maken. Ik moest voor mezelf toegeven dat "Je leven geven voor je vrienden" enkel mogelijk is, als je zelf voldoende stevig in het leven staat.

Hoe graag ik ook les gaf, hoe vervuld ik ook was van het begeleiden van mijn studenten of van samenwerkingen met bedrijven, toch heb ik gekozen om te veranderen. Daarvoor moest ik twee hordes nemen. Mijn studenten achterlaten was een eerste horde die ik in mijn hoofd moest nemen. Zoals ik al zei, ben ik op mijn 24^e, na mijn ingenieursstudies aan een doctoraat begonnen enkel en alleen om les te kunnen geven aan industrieel ingenieurs. Ik heb dat ontzettend graag gedaan, maar nu moest ik die droom loslaten. Het geeft misschien een indruk hoe hoog die drempel was om dat achter te laten. Tegelijk was er een tweede horde, en die was zo mogelijk nog hoger. Door mijn ontslag te geven, koos ik voor mezelf en liet ik mijn collega's in de steek (althans zo voelde dat voor mij heel sterk aan). Dat stond haaks op wie ik wilde zijn, op mijn droom van doorgeven-voorgaan-mensbetrokken leven.

Om die drempel te nemen moest ik zelfzorg door een positieve bril gaan bekijken. Ik moest mezelf rationeel en emotioneel overtuigen dat ik niet egoïstisch was door voor mezelf te kiezen, of, beter gezegd, door voor mezelf te zorgen. Het heeft mij een drietal maanden gekost om de waarde van zelfzorg te appreciëren. Ik heb er dus lang over gedaan om mezelf toe te laten om voor mezelf te zorgen.

En hierbij aansluitend is er een derde addertje. De realisatie van doorgeven-voorgaan en mensbetrokken leven, is heel vervullend, maar tegelijk ook een immense opdracht. Sinds ik van werk veranderd ben, kijk ik met meer mildheid naar mezelf (ik weet niet goed waarom dat op dit moment is gekomen; ik kan enkel vaststellen dat het er momenteel is). Ik ben niet verantwoordelijk voor alle problemen in mijn leefwereld. Ik hoef niet voor alles en iedereen, of in alles wat ik doe die droom te realiseren. Mijn drive om alles aan te pakken is niet kleiner, maar ik geef mezelf meer tijd. En die mildheid geeft me rust in mijn hoofd en dat doet deugd.

Ik wil graag afronden op het punt waar ik begonnen ben, terug naar die kleine Johan die van zijn ouders het eenvoudige geloof met de paplepel heeft meegekregen. Zij leerden mij een heel concreet geloof van mensen graag zien en van trouw zijn aan een engagement. Ik heb er doorheen de jaren mijn eigen invulling aan gegeven. Heel vaak, om niet te zeggen altijd, heb ik dat gedaan samen met mensen die mij een spiegel voorhielden. Ik heb veel kansen gekregen en ze hier en daar ook gegrepen als ze op mijn weg kwamen. Maar het eenvoudige geloof is wel gebleven. De essentie is "God is Liefde". En dat maakt mij tot een gelukkige mens.

Herentals, 22 augustus 2023